

De voorzitter van de Tweede Kamer
der
Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
-	VO/BOB/01/41376		6 november 2001
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Inspectierapport; Rapportage pilot examens			

Hierbij stuur ik u zoals toegezegd in het Algemeen overleg van 4 juli jongstleden het Inspectierapport over het vmbo, 'Klaar voor de start!?' . Eveneens treft u bijgaand aan de rapportages over de resultaten van de pilot centrale examens en omzettingen en fusies SVO/LOM, waarvan toezending ook aan de Tweede Kamer is toegezegd.

Bij wijze van toelichting wordt in onderhavige brief ten eerste stilgestaan bij de conclusies en aanbevelingen uit het Inspectierapport. Daarna wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de rapportages over de pilot examens en fusies LOM.

Inspectierapport vmbo: 'Klaar voor de start!?'

Het Inspectierapport is gebaseerd op interviews gehouden op 76 scholen en op een enquête onder de coördinatoren van samenwerkingsverbanden. De gegevens zijn in het voorjaar van 2001 verzameld.

Op grond van het onderzoek komt de Inspectie onder meer tot de volgende conclusies:

- Bij 70% van de scholen wordt de invoering van het vmbo vol vertrouwen tegemoet gezien. Bij nog eens 21% zijn de voorbereidingen nog niet helemaal afgerond. Bij 9% van de scholen moet een grotere inspanning worden gepleegd om de invoering verantwoord te laten plaatsvinden.
- Op 78% van de scholen met een lwoo-licentie wordt gewerkt met een aparte lessentabel voor lwoo-leerlingen in het eerste en tweede leerjaar. De inspectie merkt daarbij op dat

de positie van de doorstroomrelevante theorievakken, zoals Nederlands en wiskunde, belangrijk is. Er zijn weinig scholen die in dat kader juist kiezen voor meer uren voor deze vakken. De inspectie constateert dat er ook scholen zijn die lwoo-leerlingen minder uren geven op deze vakken.

- Uit de gesprekken met de scholen blijkt dat de positie van lwoo-leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg aandacht vraagt. De kans bestaat dat een deel van hen ongediplomeerd doorstroomt. Leer-werktrajecten kunnen hieraan tegemoet komen, maar scholen verkennen ook 'certificaatroutes' voor deze leerlingen.
- Scholen lopen bij het vernieuwen van de leeromgeving aan tegen de beperkingen van het schoolgebouw; 25% van de scholen opteert zelfs voor nieuwbouw.

De resultaten van het Inspectie-onderzoek ten aanzien van de stand van zaken rondom de invoering van het vmbo komen overeen met die van de integrale monitor (SCO Kohnstamm & Regioplan) uit juni jongstleden. Daaruit bleek dat 62% van de scholen zeker op tijd klaar zou zijn voor de invoering van de leerwegen; voor 24% gold dat men de voorbereidingen waarschijnlijk tijdig zou kunnen afronden. Deze percentages kunnen worden vergeleken met de 70% respectievelijk 21% uit het Inspectierapport. Er blijft echter sprake van een categorie scholen (9%) die moeite heeft met de invoering van het vmbo. Voor deze groep is in het kader van 'Scholen in vmbo' door de onderwijsondersteunende instellingen een begeleidingstraject ontwikkeld, genaamd 'Inhaalslag'. Via dit traject worden de betreffende scholen actief en waar mogelijk op individuele basis benaderd. Samen met de school in kwestie wordt beleid op maat opgezet.

De Inspectie constateert dat het merendeel van de scholen voor lwoo-leerlingen een aparte lessentabel hanteert. Dat houdt niet in dat meer onderwijs wordt gegeven in doorstroomrelevante theorievakken, waaronder Nederlands en Wiskunde. Dit roept volgens de Inspectie vragen op, vooral ook omdat het veelal leerlingen betreft met een substantiële leerachterstand op de domeinen taal en rekenen. De zorg van de Inspectie wordt door mij gedeeld. Uitgangspunt is immers dat zoveel mogelijk leerlingen worden toegeleid naar een vmbo-diploma. Daarmee worden voor hen doorstroommogelijkheden open gehouden en wordt hun maatschappelijk perspectief verruimd. Om dit te bereiken worden onder meer in het kader van de beroepskolom de pedagogische en didactische vernieuwing van het vmbo gestimuleerd. Tevens wordt ingezet op bevordering van de

kwaliteit van zorg onder meer door invoering van een regionaal budget en een landelijke kwaliteitstraject. In dat kader zal ook het belang van adequate handelingsplannen en het doel van de wettelijke verplichting tot deze plannen opnieuw worden onderstreept. Onderdeel van beide beleidslijnen is dat vmbo-scholen hiertoe in financieel opzicht immers ook extra worden gefaciliteerd. In het verlengde hiervan geldt voorts het volgende:

1. De kwaliteit van de examens moet dusdanig zijn dat de maakbaarheid is gegarandeerd. Hierover vindt - zoals hieronder nader wordt toegelicht - overleg met Cito en Cevo plaats.
2. Uitgangspunt is dat de centrale normering van de nieuwe centrale examens voor de basisberoepsgerichte leerweg pas bindend wordt voor de scholen als blijkt dat dit verantwoord is.
3. Tenslotte is het sinds kort mogelijk dat scholen leerwerktrajecten kunnen inrichten voor leerlingen die naar verwachting door het combineren van leren en werken beter toe te leiden zijn naar het diploma.

Certificaten-leerroutes zoals gesignaleerd in het rapport hebben tegen de achtergrond van dit alles niet de voorkeur. Het signaal van de Inspectie leidt er toe dat de komende periode actief in beeld wordt gebracht in welke mate en hoedanigheid deze certificaten-leerroutes voorkomen. Er zal een gesprek worden gearrangeerd met deze scholen, waarin zij ook zullen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Waar nodig zal dit gebeuren in samenspraak met de Inspectie.

Geconcludeerd is dat er ten aanzien van de onderwijshuisvesting sprake is van problemen, gerelateerd aan onderwijskundige vernieuwingen, zoals VMBO en ICT, die een andere indeling van schoolruimte vergen. Binnen de grenzen van de mogelijkheden overweegt het Kabinet om bij Voorjaarsnota 2002 fl. 100 mln. structureel beschikbaar te stellen voor de aanpassing van schoolgebouwen aan onderwijskundige vernieuwingen, rekening houdend met de dan beschikbare uitgavenreserve 2002 en nadere prioriteiten (kamerstuk 27400 B nr.99). Het Kabinet gaat er daarbij vanuit dat de gemeenten de grote inspanningen die zij plegen voortzetten en daarbij de ruimte van de accessen hiervoor prioritair zullen inzetten. Ten slotte is een voorstel ingediend om extra budget uit het Fonds Economische Structuurversterking voor de huisvesting van vmbo-afdelingen uit te trekken.

De aanbevelingen van de inspectie in de sfeer van het onderwijsaanbod van scholen zullen meegenomen worden in de eerder aan de Kamer toegezegde notitie over de afdelingenplanning VMBO.

Rapportage pilot centrale examens

Door middel van de pilot wordt op 20 scholen ervaring opgedaan met de centrale examinering in de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg. De CEVO voert deze pilot in samenwerking met het Cito uit. Over de resultaten wordt overleg gevoerd in de Regiegroep examens vmbo. Van deze Regiegroep maken diverse actoren deel uit (IBG, de Staatsexamencommissie, Cito, Cevo, Inspectie, Projectorganisatie vmbo en Procesmanagement vmbo groen); de directie VO van OCenW treedt op als voorzitter en draagt zorg voor terugkoppeling naar het te voeren beleid aangaande de vmbo-examens. De rapportage geeft antwoord op twee vragen: zijn de examens maakbaar en organiseerbaar? Het antwoord is gebaseerd op de gemaakte examens in het voorjaar van 2001. Ten aanzien van de maakbaarheid wordt geconstateerd dat de examens goed te maken zijn. Aandachtspunt wordt wel gevormd door de examens wiskunde en natuur- & scheikunde I (nask I). Deze examens hebben in het voorjaar van 2001 vooral voor 'A-leerlingen' problemen opgeleverd. De oorzaak daarvan is gelegen in het abstractieniveau van de opgaven en in de wijze waarop het examen is opgebouwd. Op dit moment vindt overleg plaats over abstractieniveau en opbouw van genoemde examens. Tevens wordt gesproken over het ontwikkelen van een handreiking voor scholen om deze specifieke categorie leerlingen intensiever voor te bereiden op het maken van het centrale examen in deze vakken. De verwachting is dat één en ander zal leiden tot betere resultaten van deze categorie leerlingen op de pilot-examens Wiskunde en Nask I in het voorjaar van 2002, onder handhaving van het niveau waarop de leerlingen worden getoetst.

Met betrekking tot de organiseerbaarheid geeft het rapport aan de pilot-resultaten een positief beeld. Uit overleg in de Regiegroep examens vmbo is naar voren gekomen dat het de voorkeur verdient de logistieke organisatie van met name de praktijk-examens in het voorjaar van 2002 nog van een laatste controle te voorzien. Dit hangt samen met factoren als het maken van examenroosters gekoppeld aan de benodigde apparatuur en praktijklokalen, het aantal vmbo-afdelingen en de beperkte periode waarin de praktijkexamens moeten worden afgenomen (de tijdvakken). Tegen deze achtergrond wordt in het voorjaar van 2002 een intensieve simulatie op een beperkt aantal scholen georganiseerd.

Overall wordt in het rapport geconstateerd dat de pilot-resultaten een goed perspectief opleveren voor de centrale examinering in 2003. Ook over de pilotexamens 2002 zal een rapportage worden uitgebracht.

Rapportage omzettingen en fusies SVO-LOM

In het algemeen overleg met uw Kamer over de integrale monitor vmbo van 4 juli jl. heb ik toegezegd U tussentijds te informeren over de stand van zaken van de omzettingen en fusies svo-lom. Deze tussentijdse informatie is vervat in bijgaande rapportage met bijlagen van het steunpunt zorgstructuur vmbo. Uit de rapportage blijkt het volgende:

1. Er is goede voortgang geboekt in de periode na de zomervacantie. Het aantal situaties waarin nog onduidelijkheid bestaat over het fusiescenario is van 40 teruggelopen naar 15.
2. De activiteiten zijn waar nodig geïntensiveerd, bijvoorbeeld t.a.v. medezeggenschapsraden en indien door betrokkenen gewenst collegiale consultatie in de lijn van het management svo vanuit het Landelijk Werkverband svo-lom.
3. De verwachting van het steunpunt zorgstructuur vmbo is zodoende dat tijdig - voor 1 december a.s. - in alle situaties een aanvraag voor een fusiebeschikking zal worden ingediend.

Op 19 oktober is de stand van zaken omzettingen en fusies svo-lom besproken met de organisaties vertegenwoordigd in het Technisch Overleg. Conclusie van dit overleg was dat de ontwikkeling positief is, maar dat ook in deze laatste periode zeer goed de vinger aan de pols zal moeten worden gehouden. Afgesproken is dat de actieve en gerichte interventie door het steunpunt zorgstructuur richting achterblijvers - zonodig vanuit meerdere actoren (besturen, management en personeel) - zal blijven plaatsvinden.

In de rapportage van het steunpunt zorgstructuur wordt melding gemaakt van een inventarisatie naar mogelijke niet voorziene negatieve budgettaire effecten in fusies tussen svo-lom en scholen voor voortgezet onderwijs. In samenwerking met organisaties uit het Technisch Overleg wordt op dit moment aan de hand van de ingediende fusie-aanvragen geïnventariseerd in welke situaties sprake kan zijn van een zodanig substantieel financieel nadeel, dat compensatie overwogen moet worden. Het overleg met de organisaties om een passende oplossing te bieden bevindt zich in een afrondend stadium. Uitgangspunt is dat alle fusie-aanvragen getoetst kunnen worden.

Over de situatie na 1 december aanstaande, voor welke datum fusie-aanvragen svo-lom uiterlijk moeten zijn ingediend, zal het steunpunt zorgstructuur opnieuw rapporteren.

Resumerend

Evenals uit de integrale monitor uit het afgelopen voorjaar, blijkt uit de rapportages dat de invoering van het vmbo in technisch opzicht adequaat verloopt. Duidelijk is voorts dat

het zaak is op een aantal punten de vinger aan de pols te houden. Het betreft daarbij:

- de groep van 9% scholen die moeite hebben met de invoering; deze worden via 'Scholen in vmbo' zoveel mogelijk individueel benaderd en begeleid;
- scholen die voor lwoo-leerlingen opteren voor certificaatroutes; onderzocht zal worden waar deze routes worden aangeboden; de scholen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid zoveel mogelijk leerlingen op te leiden voor een vmbo-diploma;
- op het punt van maakbaarheid en organiseerbaarheid van de examens vinden nadere activiteiten plaats zoals hiervoor beschreven;
- de groep van 15 achterblijvers in het proces van fusie en omzettingen vso-lom; Het steunpunt zorgstructuur zal zich in zijn werkzaamheden op deze groep concentreren;
- de monitoring van de invoering van het vmbo wordt gecontinueerd.

In het kader van de monitoring kunt u overigens in de loop van november de rapportage van het SCO Kohnstamm Instituut tegemoet zien over de RVC-procedure en het verloop van de indicatiestelling 2001.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. K.Y.I.J. Adelmund)